

Faglig læsning i dansk og Fælles Mål

I forhold til faglig læsning har vi med udgangspunkt i Fælles Mål 2009 for faget dansk, valgt at have fokus på det skrevne sprog – læse velvidende, at der er elementer fra de andre (det talte sprog, det skrevne sprog – skrive og sprog, litteratur og kommunikation) der indgår i faglig læsning.

I fagets formål stk. 2 fremgår det:

Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre. Undervisningen skal styrke elevernes beherskelse af sproget og udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer. Undervisningen skal udvikle elevernes udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlevelse og indsigt i sprog, litteratur og andre udtryksformer. ¹

Undervisningen skal udvikle elevernes udtryks- og læseglæde, men hvordan bevarer man elevernes lyst til faglig læsning hele vejen op gennem skolegangen:?

Når børnene starter i skolen, er de som sagt vilde med at lære noget om hvad som helst - du skal bare tage fat på et emne, så ligger de og spræller - næsten lige meget hvad du kommer med. Når de når op i 5.-6. klasse, bliver det sværere. Men jeg har jo kørt klasser hele vejen op flere gange, og jeg har oplevet, at det kan lade sig gøre at bevare dem tændt og bevare nysgerrigheden hele vejen op igennem.

Vigtigst er det at huske, at børns nysgerrighed også fødes af den måde, du som lærer lader børnene opleve verden på. Oplev verden med dem, vær sammen med dem, del din forundring med dem og giv dem de gode fortællinger, der ikke bare forklarer livet, men åbner op for videre refleksion. ”Hvordan kunne de overhovedet sejle ud på Nordsøen i de lave vikingskibe uden at kæntre? Hvordan kunne de vinde det slag, når de var så få? Hvorfor hænger skyerne egentlig fast i himlen? De bevæger sig jo? Det må vi finde ud af!”.

- Lader du dit hjerte og din hjerne spille sammen på den måde, kan du bevare deres nysgerrighed og engagement hele vejen op ... helt overordnet tror jeg ikke, at læring lykkes uden både hjerte og hjerne! Lyt til dine elever, hav antennerne ude, indlev dig i deres tankegange, engager dig, vær fleksibel og følg dem, når de vil andre veje, end du har planlagt, start med en god film i stedet for lange tekster, hold små dynamiske oplæg i stedet for lange foredrag osv. Du kan godt holde fast i dine mål, selvom tingene tager en anden drejning, end du har planlagt hjemmefra, når du står over for organismen af levende unger. Det er vigtigt, at du har ørelapperne ude og hjertet åbent - du kan godt få dem frem til dit mål, selvom du måske skal bruge en halv time mere på det her end planlagt, og selvom I måske skal en omvej eller skifte emne - hvis du har dine mål på plads, er det underordnet, om det er havdyr eller dinosaurer, I beskæftiger jer med, og om du skal ændre på dine metoder og dine veje til målet. ²

¹ <http://www.uvm.dk/service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen%20Dansk/Formaal%20for%20faget%20dansk.aspx>

² <http://www.bs.dk/publikationer/andre/faglig/html/chapter02.htm>

Trinmål for faget dansk efter 6. klasse - Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af kendte og nye ord i forskellige teksttyper
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge varierede læseforståelsesstrategier
- søge forklaringer på ord og fagudtryk i trykte og elektroniske ordbøger
- anvende forskellige læseteknikker
- udvikle læsehastighed og tilpasse læsemåde til genre og sværhedsgrad
- fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form
- læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster hurtigt og sikkert med god forståelse og indlevelse
- læse sig til danskfaglig viden
- læse med øget bevidsthed om eget udbytte af det læste
- udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner og oparbejde læsekultur
- søge skøn- og faglitteratur på bibliotek og internet til egen læsning og opgaveløsning
- læse lette norske og svenske tekster.³

Læseplan for faget dansk i 3. forløb 5.-6. klassetrin - Det skrevne sprog – læse

Der arbejdes fortsat med udvikling af elevernes tekniske og forståelsesmæssige læsefærdigheder. Læselyst, læsevaner og læsehastighed er centrale begreber, hvorfor der arbejdes med et stort og varieret udbud af læsestof til elevernes selvstændige læsning. Læsevaner og læseinteresser drøftes løbende med og mellem eleverne.

I den fælles læsning arbejdes der fokuseret med læseforståelse. Termer som læseformål, læsemåder og genrekendskab er centrale begreber i arbejdet med sprogligt udviklende tekster. Her arbejdes med såvel kortere tekster som større værker.

Bearbejdningen af teksterne foregår skriftligt og gennem samtaler. Som læseteknik arbejdes med brug af notater som fx læselog. Grafiske modeller kan være med til at udvikle elevernes overblik og tekstindsigt.

Elevernes kendskab til det litterære sprog og dets begrebsverden udvikles gennem arbejdet med fælles skønlitterære tekster.

Eleverne øger deres kendskab til skøn- og faglitterære genrers karakteristiske træk og erfarer, at de kan læse sig til danskfaglig viden. Der arbejdes endvidere med elevernes bevidsthed om udbyttet af egen læsning.

Den fagfaglige læsning prioriteres gennem en systematisk anvendelse af hensigtsmæssige strategier. Der arbejdes med før-læseaktiviteter, under-læseaktiviteter og efter-læseaktiviteter.

³ <http://www.uvm.dk/service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles%20Maal%202009%20-%20Dansk/Trinmaal%20for%20faget%20dansk%20efter%206,-d-,%20klassetrin.aspx>

Arbejdsformerne varieres, så der både læses individuelt, parvis og fælles.

Norske og svenske tekster af passende sværhedsgrad inddrages i trykt og elektronisk form. Teksterne læses med henblik på forståelse og sproglig iagttagelse af enkle ligheder og forskelle mellem de tre nabosprog.

Eleverne skal arbejde med at

- udvikle deres læsefærdigheder
- øge deres læsehastighed – med bevidsthed om læseformål og teksttype
- udvikle ordforråd gennem læsning af sprogligt varierede og udfordrende tekster
- læse trykte og elektroniske tekster
- benytte forskellige læseforståelsesstrategier som at stille sig spørgsmål undervejs i læsningen, opsummere tekstindholdet med egne ord, sammenligne det nye, man møder i teksten med allerede kendt information og anvende forskellige visualiseringsteknikker som ord- og begrebskort
- vælge læsemåde ud fra bevidsthed om forskellige genrer
- blive fortrolige med varierede læseteknikker (oversigtslæse, nærlæse og punktlæse) afhængigt af læseformål og genre
- udtrykke forståelse af det læste, fx gennem illustration, fortælling og i forskellige skriftlige genrer
- søge forklaringer på ord, begreber og vendinger
- forberede og gennemføre oplæsning for andre
- søge bøger og andre tekster til egen læsning og opgaveløsning
- udvikle god læsekultur
- forholde sig til udbyttet af egen læsning
- anvende computeren til støtte for læsning og orientere sig på websider
- læse enkle norske og svenske tekster i forskellige genrer.⁴

⁴ <http://www.uvm.dk/service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles%20Maal%202009%20-%20Dansk/Trinmaal%20for%20faget%20dansk%20efter%206,-d-,%20klassetrin.aspx>